

Маршуба В.П.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ШРИФТІВ В ТИПОГРАФСЬКОМУ ДРУКУ

Тексти будь-якого друкованого видання можна розділити на основний текст, додатковий, і довідково-допоміжний. Всі тексти складаються зі шрифтів різного призначення. За призначенням всі шрифти поділяються на текстові, видільні, заголовні, титульні, акцидентні, афішних-плакатні.

При текстовому оформленні книжкових видань в основному витримують принцип односторонності, тобто всі види тексту одного конкретного книжкового видання набирають з використанням однієї гарнітури; виняток становлять видання, присвячені опису подій різних епох, і щоб підвищити художні достоїнства таких видань. При цьому добре поєднуються шрифти звичайної гарнітури з шрифтами брукських гарнітур; гарнітури малокоонтрастні і медієвальні.

Для набору основного тексту книжкових видань використовують шрифти світлого прямого накреслення кеглів. Для суцільного читання масово-політичних видань, художньої літератури підручників і т.д., так як вони володіють більш зручною читаністю.

Шрифт кегля 7...8 п. використовується для набору основного тексту видань, не призначених для суцільного читання, наприклад, словників, довідників, енциклопедій тощо, і для набору додаткового тексту видань, основний текст яких набраний кеглем 9...10 п.

Для шрифтового оформлення дитячих видань і підручників для початкової школи використовують шрифт більш простих гарнітур, наприклад рубаного; для середнього шкільного віку - шрифт Шкільної гарнітури. Кегль шрифту - від 10 п. і вище.

До видільним відносяться шрифти курсивного, похилого, напівжирного та жирного, вузького і широкого накреслень кеглів від 6 до 16 п. Кегль заголовків може бути більше, але найчастіше дорівнює кеглю шрифту основного набору, а іноді й менше (кватирки, ліхтарики), але іншого накреслення. Гарнітури для всіх видів книжкових видань вибираються з урахуванням виду і характеру твору; удобочитаємості, ємності і художніх достоїнств шрифтів; способу друку та виду друкарської форми; удобопечатаємості видання.

Підпорядкованість кеглів шрифту книжкового видання наступна: при наборі основного тексту кеглем 9...10 п. Додатковий текст набирають кеглем 8 п., а допоміжний - 6 п.; при наборі основного тексту кеглем 8 п. додатковий текст набирають кеглем теж 8 п., а допоміжний - кеглем 6 п.

Шрифтове оформлення журналів можливо з використанням однієї гарнітури для літературно-художніх і наукових журналів, двох - для виробничих, а для набору масових ілюстрованих журналів можуть бути обрані 1...3 гарнітури з використанням широкого асортименту накреслень. Основний текст журналів набирається кеглем 9...10 п. При форматі від 5 кв. і кеглем 8 п. при форматі набору до 5 кв - кеглем 12 п. Для акцентировки в тексті можуть використовуватися мальовані шрифти, виворотка, підкреслення лінійками, виділення іншим кольором.

Шрифтове оформлення газет характеризується використанням більш легким для читання гарнітур (очко таких гарнітур, як Нова газетний, більш широке), що

дозволяє без зниження зручності використовувати для набору основного тексту газет дрібніший кегель, набраний до того ж на менший формат колонок. Все це значно підвищує ємність газетних шпальт.

Газети, як і журнали, використовують для набору шрифти двох-трьох гарнітур. Для втілення єдиного оформлювального задуму при виборі шрифтового оформлення газети велика увага приділяється правильному підбору заголовних шрифтів і їх поєднанню зі шрифтами основного тексту. Газетні заголовки набирають шрифтами різних гарнітур і накреслень кеглем від 12 до 36 п. Заголовки бувають на формат одно-, двох- і більше колонок. Рядки в заголовку розташовуються відповідно до правил угруповання рядків.

Для набору суцільного тексту газет, крім шрифтів гарнітур Нової газетної і Тип Таймі світлого і напівжирного накреслень, використовуються шрифти гарнітур, спеціально розроблені для набору ряду газет, і комп'ютерні шрифти з більш широким очком.

Кегель шрифту для набору тексту визначається значенням опублікованого матеріалу і форматом колонки. Так, передову статтю найчастіше набирають корпусом або Боргес на великий формат колонки. Інший матеріал набирають петитом, а оголошення і інший додатковий текст - нонпареллю.

Виділення в тексті набирають шрифтом напівжирного або курсивного накреслень, іноді шрифтом напівжирного курсивного накреслення з використанням Шкільної гарнітури або шрифтом інших гарнітур, застосуванням лінійок і нешрифтові виділення.

Заголовки акцентують увагу читачів на найбільш важливому і цікавому матеріалі, тому їх оформлення приділяють першорядне значення. Іноді для особливого виділення заголовки підкреслюють лінійками, укладають в рамки або використовують мальовані шрифти.

Добірка статей, заміток, оголошень або самостійні розділи об'єднуються внутрішнім титулом («шапкою»).

Для набору акціденції використовуються всі види шрифтів: текстові, титульні, видільні, афішних-плакатні і акцидентні.

При наборі акціденції необхідно не тільки добре знати весь асортимент шрифтів, а й уміти розрізняти графічну основу та стилістичні особливості шрифтів. Правильний вибір шрифту для набору акціденції, вміле використання лінійок і орнаментів, близьких (або різних) за своїми графічним ознаками, - основа створення акцидентної форм з органічним поєднанням їх оформлення та змісту.

Вибір гарнітури, кегля і накреслення шрифтів для набору акціденції залежить від особливостей оригіналу. Особливості шрифтового оформлення видавничої акціденції полягає в наступному. Титульні елементи тексту обкладинок, палітурок і суперобкладинок для більшої виразності набирають переважно з використанням прописних знаків шрифту. Кегель шрифту залежить від формату і кількості рядків тексту на смузі.